

Metodbyte för camping och stugbyar

SCB har ambitionen att göra vissa metodbyten för prisindex gällande camping och stugbyar. Ändringarna grundar sig i nya rekommendationer från Eurostat, vilka är så pass omfattande att det kommer ha en viss effekt på KPI. Nämnden välkomnas tycka till om olika metodologiska avvägningar som SCB behöver ta ställning till.

Bakgrund

Undersökningarna *Camping* (9606) och *Stugbyvistelse* (9303) utgör tillsammans ett vägningstal på 3,52 promille¹ i KPI. Inom COICOP-gruppen 11.2 logi utgör undersökningarna en mer betydande del på 23 procent av hela aggregatet.

Priser för boende på camping och i stugby prismäts i nuläget en gång per år och avser juli månad. Under resten av året modellskattas (imputeras) index med metoden *carry forward*, vilket innebär att juli månads priser får antas representativa för hela året. Prismätning sker över internet delvis utifrån prislistor men även via provbokning.

Urvalsramen för camping och stugbyar baseras på SCB:s inkvarteringsstatistik. Från och med referensår 2025 är det dock Tillväxtverket som ansvarar för att framställa den officiella inkvarteringsstatistikens register. Vid urval delas ramen in i stratum efter storlek med avseende på antalet tomter och stugor. Ett slumpmässigt urval dras sedan i vardera stratum. För varje stratum beräknas index som ett oviktat geometriskt medelvärde. Stratumindex vägs sedan ihop till ett totalt index utifrån vikter som är proportionella mot antalet tomter och stugor i respektive stratum. Vanligtvis görs inga kvalitetsvärderingar, men det kan ske i undantagsfall.

I den senaste *Compliance Monitoring* som Eurostat utförde på svenska HIKP framgick rekommendationer (2024a) att SCB borde byta från

¹ Vägningstalet för Stugbyvistelse representerar till cirka 50% även konsumtion av vandrarhem. För närvarande mäter dock inte SCB prisutvecklingen för vandrarhem.

metoden *carry forward* till en säsongsimputeringsmetod för bland annat camping och stugbyar. Rekommendationerna grundar sig i HIKP-manualen (2024b) från Eurostat där det framgår att *carry forward* enbart bör användas vid tillfälliga bortfall av priser, särskilt för tjänster såsom restaurangbesök där priserna kan tänkas vara oförändrade från en månad till en annan. För systematisk säsongsmässiga produkter, som helt eller delvis försvinner från marknaden under vissa perioder, rekommenderas i stället en säsongsimputeringsmetod. Att undvika användning av *carry forward* är inget nytt och har förordats i HIKP-manualen länge. Rekommendationerna från Eurostat kan snarare ses som en påminnelse till SCB att jobba aktivt med frågan.

Vid prismätning av flygcharter och vissa klädesplagg i KPI och HIKP tillämpas redan säsongsimputeringsmetoder när tjänsterna och produkterna går ur säsong. I flygcharter tillämpas en så kallad *Counter-seasonal estimation* där man låter snittpriset för vinterresor imputeras med en framskrivningsfaktor baserat på sommarresornas prisutveckling under sommaren, och vice versa. För kläder tillämpas en *All-seasonal estimation* där snittpriset för vinterkläder såsom vinterjackor imputeras med prisutvecklingen för andra liknande klädesplagg som finns tillgängliga året om.

I artikel 2 i HIKP:s förordning (EU-kommissionen 2020/1148) presenteras säsongsimputeringsmetoden *All-seasonal estimation* enligt följande:

” 26 *All-seasonal estimation means a procedure to obtain an estimated price for a seasonal product so that:*

(a) in the first out-of-season month, a typical price from the previous in-season period is used.

(b) in the following out-of-season months, the estimated price is equal to the previous month's price adjusted by the average change in observed prices over all individual products in the same ECOICOP group, class, subclass or same aggregate at any level below the subclass.”

I Nämnden för Konsumentprisindex presenterade Allanson (2010) ett PM där begreppet ”typical price” konkretiserades till att även inkludera medelvärde av index i de situationer där hela index ligger till grund för säsongsimputering. För exempelvis kläder används denna tolkning av ”typical price” med ett medelvärde av index under månaderna i säsong. I Ståhl & Johansson (2017) diskuterades effekter av att slå ihop (a) och (b) i förordningen så att prisutvecklingen redan första månaden utanför säsong börjar imputeras med prisutvecklingen från andra varor. SCB ansåg att det var rimligare att låta priser som är i säsong påverka index

redan under den första månaden då ett index är utanför säsong, vilket även nämnden höll med om. För flygcharter tillämpas sedan 2017 denna tolkning av säsongsimputering där typpriserna imputeras redan första månaden ur säsong.

Camping och stugbyar diskuterades 2024 på höstmötet för Nämnden för konsumentprisindex utifrån en kortare presentation baserat på en mindre pilotinsamling av priser för stugbyar. SCB beslutade då att fortsätta pilotinsamling under 2025 och även påbörja en ny pilotinsamling för camping för att sedan återkomma i frågan om eventuell implementering.

I och med övergången till COICOP 2018 kommer camping och stugbyar från och med januari 2026 att publiceras under samma publiceringsaggregat (11.2.0.2 Stugbyar, campingplatser, vandrarhem och liknande logitjänster). I denna PM kommer dock prisindex redovisas separat.

Syfte

För att förbättra kvaliteten i KPI och HIKP och samtidigt efterleva rekommendationerna från Eurostat har SCB testat nya metoder för att kunna ersätta metoden *carry forward* i prismätningen av camping och stugbyar. Metodändringarna innefattar en utökning av insamlingsperioder för de produkter som finns hela året (vilket var en del av rekommendationen från Eurostat) samt införandet av *All-seasonal estimation*. En ny länkningsmetod för att överbrygga större metodologiska ändringar kommer även testas. Nämnden välkomnas tycka till om olika metodologiska avvägningar som SCB behöver ta ställning till.

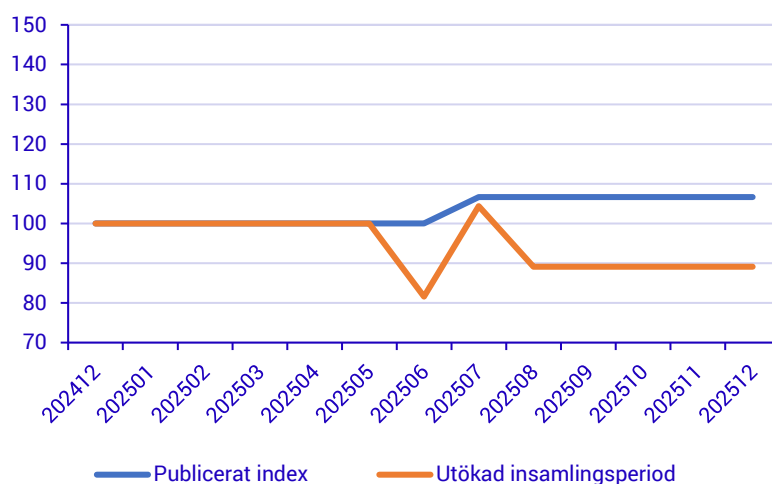
Metod/Resultat

Utökad insamlingsperiod

Camping

För produktgruppen camping har SCB genomfört en pilotstudie där priser samlas in under perioden juni till augusti, i stället för att tidigare endast samla in priser under juli månad i den publicerade indexserien. Dessutom har prisinsamlingen utökats till att innefatta tre veckor per månad i stället för endast en vecka. För att minska risken för bortfall på grund av att tjänsterna är slutsålda har även insamlingen

tidigarelagts tre månader innan tjänsten ska nyttjas i stället för dagens två månader.

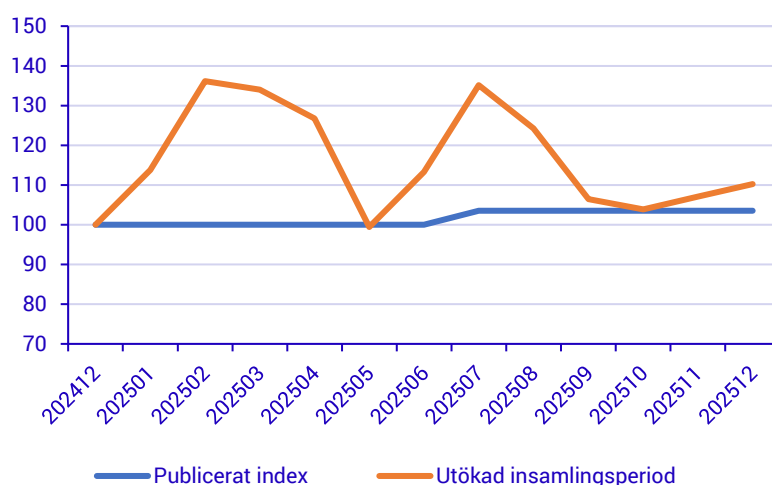
Figur 1: Publicerat index och pilotberäkningar med utökad insamlingsperiod för camping. December 2024=100².

Genom att utöka insamlingsperioden med flera månader skapar detta ett annat säsongsmönster där prisindex är lägre i juni och augusti jämfört med juli. Baspriserna representeras av priser från juli 2024 vilket betyder att indexnivån för den utökade insamlingsperioden sjunker i juni, augusti och resten av året. Denna effekt bör ses som en engångseffekt det första året. I detta PM kommer det även presenteras alternativ om att imputera baspriserna för att undvika denna typ av ”hopp” i tidsserien. Anledningen till att index i juli skiljer sig mellan publicerat index och pilotberäkningen beror på att det prismäts i flertalet veckor i den utökade insamlingsperioden, där priserna i början på juli tenderar att vara lägre än de i mitten av juli.

Stugbyar

I pilotstudien för stugbyar har SCB justerat urvalet något, men den främsta förändringen är att priser samlas in året runt och att de samlas in för tre mätveckor per månad. Även i denna pilot är insamlingen tidigarelagd med tre månader i stället för två som i publicerade index.

² Då basen baseras på priser insamlade för publicerade index, är basen i själva verket juli 2024 eftersom priserna skrivs fram oförändrade (*carry forward*).

Figur 2: Publicerat index och pilotberäkningar med utökad insamlingsperiod för stugbyar. Index (december 2024=100)³.

Anledningen till att publicerat index och index med utökad insamlingsperiod skiljer sig så pass mycket är för att baspriserna refererar till olika månader. I publicerat index representerar basen prisläget i juli 2024 medan index för det nya urvalet har en bas från december 2024. Dessutom skapas ett nytt säsongsmönster i och med att priser mäts varje månad, där index stiger under sportloven och högsommaren.

Säsongsimputering

Då campingplatser inte finns tillgängliga för uthyrning året om, behöver SCB använda andra metoder än utökad prisinsamling för att efterleva Eurostats rekommendationer om att sluta använda *Carry forward*. När campingplatser inte kan prismätas bör i stället prisutvecklingen modellberäknas (imputeras) utifrån priser på andra närliggande tjänster.

Alternativ 1. Säsongsimputering av camping med stugbyar

Genom att låta prisutvecklingen representeras av stugbyar under de månader camping inte prismäts tillämpas en så kallad *All season estimation* säsongsimputeringsmetod. Prisutvecklingen från januari till maj kommer då beräknas enligt ekvation 1:

$$\hat{I}.camping_{y-1,12}^{y,m} = I.stugbyar_{y-1,12}^{y,m}, \text{ för } m = 1,2,3,4,5 \quad (1)$$

³ Baspriserna för publicerat index baseras på prisnivån juli 2024, detta då priserna skrivs fram oförändrade (*carry forward*).

Prisutvecklingen för camping från september till december beräknas enligt ekvation 2.

$$\hat{I}.camping_{y-1,12}^{y,m} = \text{Typpris camping} * \frac{I.stugbyar_{y-1,12}^{y,m}}{I.stugbyar_{y-1,12}^{y,8}} \quad (2)$$

, för $m = 9, 10, 11, 12$

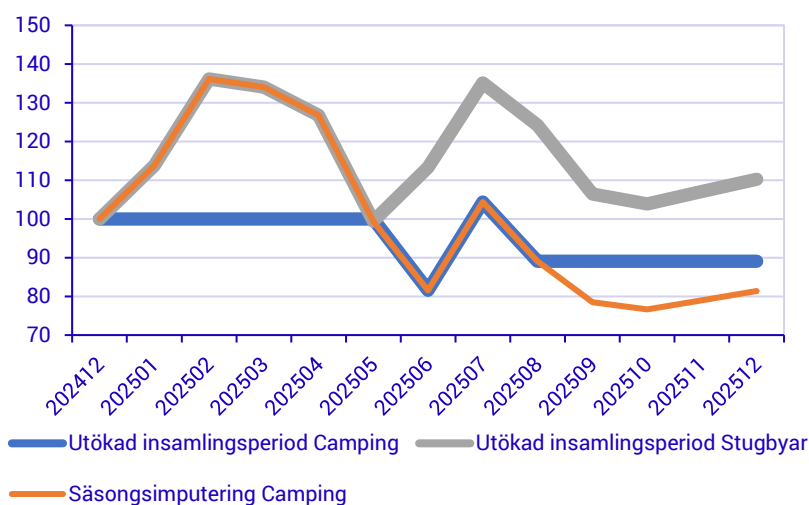
Där

Typpris camping

=

$$\frac{I.camping_{y-1,12}^{y,6} + I.camping_{y-1,12}^{y,7} + I.camping_{y-1,12}^{y,8}}{3}$$

Prisutvecklingen under hösten för camping representeras av medelindexnivån under sommaren multiplicerat med prisutvecklingen för stugbyar.

Figur 3: Index avseende pilotberäkningar för camping och stugbyar samt pilotberäkning för camping inklusive säsongsimputering enligt alternativ 1. December 2024=100.

Alternativ 2. Säsongsimputering av camping med hotellpriser

Som alternativ till att använda stugbyar som framskrivningsfaktor testas även ett sammanvägt index för hotellpriser som framskrivningsfaktor till camping. Det sammanvägda index för

hotellpriserna beräknas enligt KPI:s principer som ett kedjat index med hjälp av månad- och årslänkar enligt ekvation 3.

$$I. hotell_{y-1,12}^{y,m} = \frac{I. hotell_{y-2}^{y,m} * I. hotell_{y-3}^{y-2} * I. hotell_{y-4}^{y-3}}{I. hotell_{y-3}^{y-1,12} * I. hotell_{y-4}^{y-3}} \quad (3)$$

Där varje indexelement är en aritmetiskt viktat medelvärde av elementärindex för *Hotellrum vardag* och *Hotellrum veckoslut*.

Prisutvecklingen för camping från januari till maj beräknas enligt ekvation 4:

$$\hat{I}. camping_{y-1,12}^{y,m} = I. hotell_{y-1,12}^{y,m}, \text{ för } m = 1,2,3,4,5 \quad (4)$$

Prisutvecklingen för camping från september till december beräknas enligt ekvation 2.

$$\hat{I}. camping_{y-1,12}^{y,m} = \text{Typpris camping} * \frac{I. hotell_{y-1,12}^{y,m}}{I. hotell_{y-1,12}^{y,8}}, \text{ för } m = 9,10,11,12 \quad (5)$$

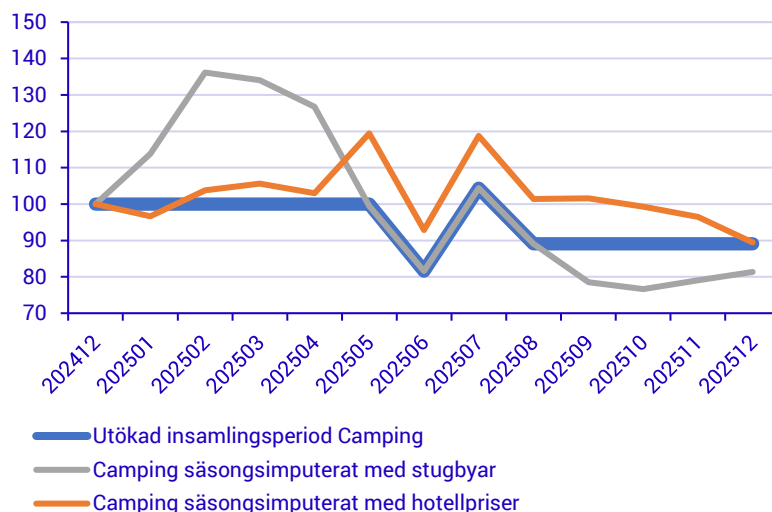
Där

Typpris camping

=

$$\frac{I. camping_{y-1,12}^{y,6} + I. camping_{y-1,12}^{y,7} + I. camping_{y-1,12}^{y,8}}{3}$$

Index för hotellpriser baseras på ett större urval och har mindre varians än motsvarande testberäkningar för stugbyar vilket innebär ett mer högkvalitativt underlag som framskrivningsfaktor. I dessa testberäkningar imputeras även baspriserna med prisutvecklingen för hotellnätter, vilket betyder att baspriserna inte representerar prisläget i juli 2024 utan blir framskrivna till december 2024 månads prisläge. Detta ger effekten av en högre indexnivå under 2025 med alternativ 2 jämfört med alternativ 1 under de sommarmånader där direkt prisinsamling sker.

Figur 4: Index avseende pilotberäkningar för camping samt säsongsimputerade campingpriser med stugbyar och hotellpriser. December 2024=100.

Årslänkning

För att hantera stora effekter vid metodändringar i HIKP har Eurostat genom ändringar i HIKP:s förordning (EU-kommissionen 2024/1720) möjliggjort för de nationella statistikbyråerna att kunna använda sig av en så kallad årslänkning vid introducerande av nya metoder. Till skillnad från standardförfarandet, att länka in nya indexserier med december månads indexnivå (månadslänkning), kan man från och med 2025 även inkludera en så kallad *levelshift factor* i länkningen för att justera eventuella nivåskillnader mellan den nya och gamla metoden under ett helår. Fördelen med årslänkning är att den uppmätta årstakten i snitt kommer bli korrekt redan första året. Den multiplikativa justeringsfaktorn kan skrivas enligt ekvation 6.

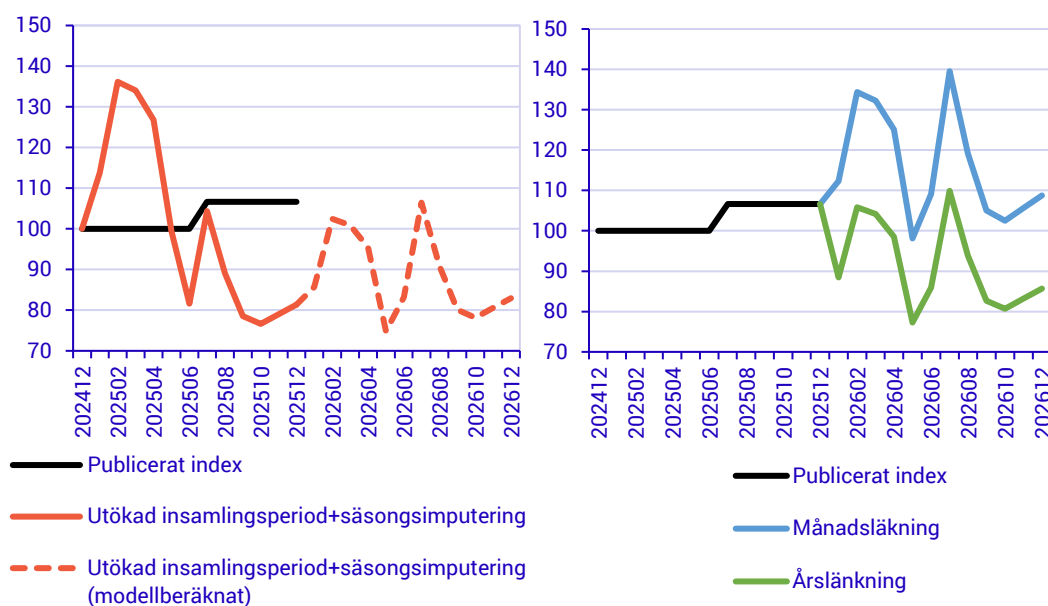
$$\text{Levelshift factor} = \frac{\frac{I.gamla_{y-1,12}^y}{I.gamla_{y-1,12}^{y,12}}}{\frac{I.nya_{y-1,12}^y}{I.nya_{y-1,12}^{y,12}}} \quad \text{för } y < t \quad (6)$$

Där $I.gamla_{y-1,12}^y$ är det årsmedel för publicerade index enligt gamla metoden, och $I.nya_{y-1,12}^y$ är årsmedeltal enligt den nya metoden. Notera att faktorn baseras på nivåskillnader i index omräknat till december år y :s prisnivå. Enligt nya förordningen kan denna faktor enbart appliceras om effekterna av metodbyten kan påverka inflationstakten på totala HIKP mer än 0,1 procentenhet eller mer än 0,3 procentenheter på femsiffrig subklass. Skillnaderna i index mellan nya och gamla metoden

i figur 2 och 3 skulle påverka den totala inflationstakten enligt KPI under 2025 med 0,01 respektive 0,03 procentenheter, vilket inte skulle klassas som en signifikant ändring enligt Eurostat. På subklassnivå skulle ändringarna påverka årstakten enligt aggregatet 11.2 logi med 0,4 respektive 1,7 procentenheter, vilket då skulle motivera användandet av denna justeringsfaktor.

Camping –länkning av alternativ 1

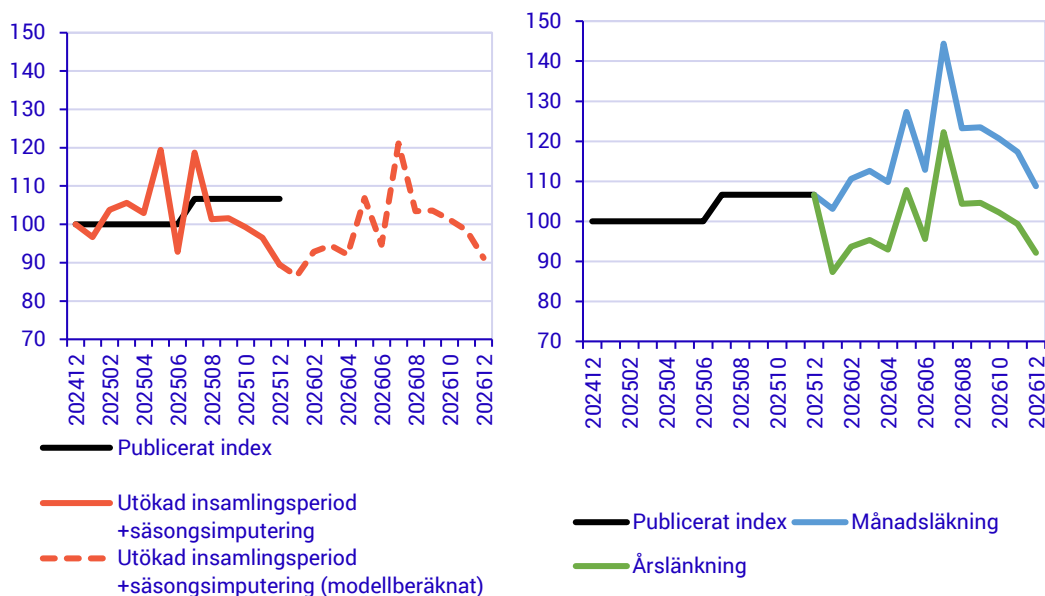
För camping enligt alternativ 1 skulle en användning av årslänkning betyda att justeringsfaktorn skulle visa att den gamla metoden i genomsnitt har en 21 procent lägre indexnivå under 2025. Denna kvot multipliceras sedan med månadsförändringen i januari när nya indexserien ska länkas in. Skillnaderna mellan årslänkning och månadslänkning syns vid månadsförändringen i januari 2026, i övrigt utvecklar sig index identiskt. I figur 5 och 6 illustreras effekterna av de olika metoderna för att kedja på den nya indexserien. Notera att prisutvecklingen för 2026 är modellberäknad där prisutvecklingen antas vara två procent i årstakt under juni-augusti. Modellberäkningarna påverkar dock inte själva justeringsfaktorn.

Figur 5 och 6: Publicerat index enligt gamla metoden och index med utökad insamlingsperiod och säsongsimputering (vänster). Publicerat index samt testberäkningar av månad- och årslänkning (höger). Camping alternativ 1. December 2024=100.

Camping – länkning av alternativ 2

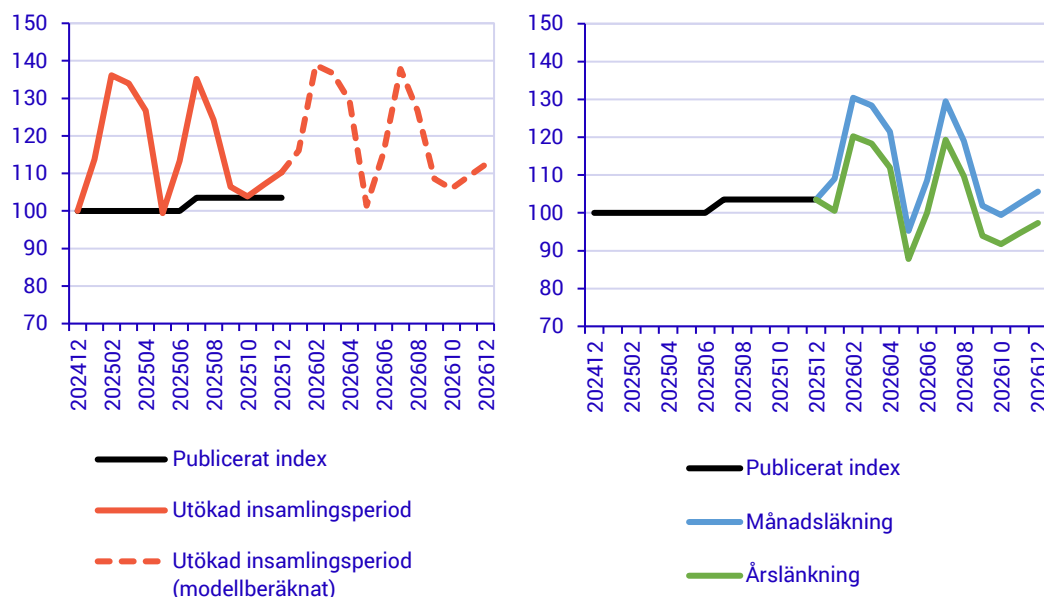
Genom att använda alternativ 2 för säsongsimputering av camping, där hotellpriserna används i stället för stugbyarna som framskrivningsfaktor, blir justeringsfaktorn i årslänkningen -7,8 procent i stället för -21 procent. Även för detta alternativ är prisutvecklingen under 2026 modellberäknad för att motsvara en årlig prisökning på två procent för de sommarmånader som priserna mäts.

Figur 7 och 8: Publicerat index enligt gamla metoden och index med utökad insamlingsperiod och säsongsimputering (vänster). Publicerat index samt testberäkningar av månad- och årslänkning (höger), camping alternativ 2. December 2024=100.

Stugbyar

För stugbyar skulle en liknande justeringsfaktor visa att publicerat index i genomsnitt är 7,8 procent lägre med den nya metoden. Effekterna är illustrerade i figur 7 och 8. Prisutvecklingen för 2026 i figur 9 är modellberäknad för att motsvara en årlig prisutveckling på två procent.

Figur 9 och 10: Publicerat index enligt gamla metoden och index med utökad insamlingsperiod (vänster). Publicerat index samt testberäkningar av månad- och årslänkning (höger), Stugbyar. December 2024=100.

Diskussion

Tillgänglig inkvarteringsstatistik visar att beläggningen för camping är koncentrerad till sommarmånaderna juni till augusti, medan stugbyar uppvisar en jämnare fördelning av gästnätter över året. Att utöka insamlingsperioden, i jämförelse med att enbart prismäta en gång per år, skulle därmed överensstämma bättre med vägningstalen i KPI.

Historiskt har SCB samlat in priser för camping och stugbyar enbart i juli. Detta har delvis berott på begränsad tillgänglighet av tjänsterna under övriga delar av året, men också på antagandet att tjänsternas kvalitet varierar över tid. Exempelvis kan en campingplats i slutet av augusti erbjuda färre faciliteter, vilket påverkar den upplevda kvaliteten. Trots att sådana variationer kvarstår, bedömer SCB att de inte utgör ett tillräckligt stort mätproblem för att motivera fortsatt prismätning vid endast ett tillfälle per år. Det finns flera exempel inom KPI där prismätning sker månatligen trots tydliga kvalitetsskillnader. Ett illustrativt fall är potatis, där färskpotatis dominerar under sommaren och vinterpotatis under övriga delar av året.

SCB föreslår att camping från och med 2026 prismäts med en utökad insamlingsperiod och att säsongsimputering tillämpas enligt alternativ

2, där hotellpriser används som framskrivningsfaktor. Även om camping och stugbyar tillhör samma subklass inom ECOICOP, bedöms hotellpriser vara ett mer robust alternativ som framskrivningsfaktor, särskilt med hänsyn till kvaliteten i index enligt variansskattningarna för de ingående priskvoterna. Det går även att överväga att använda ett sammanvägt index för hela 11.2 Logi (exklusive camping) som framskrivningsfaktor för campingpriserna, där både hotellpriser och priser för stugbyar ingår.

Genom att imputera baspriser enligt alternativ 2 undviks abrupta förändringar i tidserien, vilket bidrar till en mer korrekt uppmätt inflationstakt under det första året. Ur ett kompensationsändamål skulle ett tidseriehopp kunna vara motiverat för att uppnå en mer korrekt prisläge över tid. Dock, med hänsyn till att effekterna på KPI är marginella, bedöms det som mer användarvänligt att undvika sådana hopp.

För att ytterligare förbättra kvaliteten i prismätningen för stugbyar överväger SCB att även vandrarhem ska inkluderas i insamlingen, då även dessa ingår i vägningsstalen. Det är ännu inte fastställt om vandrarhem kommer att ingå i den publicerade KPI för 2026 eller om insamlingen först sker som en pilotstudie. SCB överväger också att börja prisma årskort för campingplatser, även om inget är beslutat än.

Slutligen bedöms årslänkning vara en lämplig metod för både camping och stugbyar, särskilt för att säkerställa att årstakten i genomsnitt blir korrekt redan under det första året. Även utifrån ett kompensationsmål går det att argumentera för att årslänkning blir det mest korrekta, detta då metoden till viss del kan ”ta igen” prisläge från föregående år som om de nya indexserierna implementerades redan förra året. Notera att årslänkning inte förbättrar jämförbarheten för enskilda månadsutfall, vilket kan skapa volatilitet i årstakten under det första året till följd av nytt säsongsmönster.

Frågor till nämnden

Vad tycker Nämnden om nämnda metodval vad gäller utökad insamlingsperiod, säsongsimputering och årslänkning?

Referenser

Allansson, H. (2010). "Behandling av säsong produkter i KPI". PM till nämnden för KPI, sammanträde nr 242, 2010-10-18.

Eurostat. (2024a). Harmonised indices of consumer prices – Methodological manual 2024 edition. Hämtad 2025-10-10 från: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/18594110/KS-GQ-24-003-EN-N.pdf>

Eurostat. (2024b). HICP Compliance Monitoring – Follow-up report – Sweden – May 2024. Europeiska kommissionen. Hämtad 2025-10-10 från: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/272892/272977/hicp-compliance-monitoring-follow-up-report-sweden-2024-en.pdf>

Europeiska kommissionen. (2024). Commission Implementing Regulation (EU) 2024/1720 of 20 June 2024 amending Regulation (EU) 2020/1148 as regards the index compilation of the harmonised indices of consumer prices. Hämtad 2025-10-10 från: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401720

Ståhl, O och Johansson, J. (2017). "Hanteringen av säsong produkter i KPI". PM till nämnden för KPI, sammanträde nr 3, 2017-10-25. Hämtad 2025-10-10 från: <https://www.scb.se/contentassets/1b48f2064ebd46a78eda4d68d51c0403/3/3-3-hanteringen-av-sasongsprodukter-i-kpi.pdf>